

Wat is rechtswetenschap 1718?

En wat is recht ?

Pre-university college 6 november
2017 door [Paul Cliteur](#)

Hoogleraar encyclopedie van de
rechtswetenschap

Twee blokken

Blok 1

Wat is wetenschap?

Wat is de rechtswetenschap?

Blok 2

Wat betekent kritisch nadenken in de (rechts)wetenschap?

Blok 1 (Rechts)wetenschap

- Wat is wetenschappelijke kennis?
- Wat is het verschil met andere soorten van kennis?
- Hoe komt wetenschappelijke kennis tot stand?

Voor alle wetenschappen geldt ..

... een combinatie van:

1. Ervaring (empirie)

2. Verstand (analyse)

Ervaring

- Had Cliteur een blauw pak aan?
- Ja
- Hoe weet je dat?
- “Ik heb het gezien”

Verstand

- Dat een vrijgezel niet getrouwd is kan je niet “zien”
- Je kunt het verstandelijk vaststellen door de analyse van het idee “vrijgezel”

Voor ontwikkeling van wetenschap belangrijk ...

....

Dat je ook *durft te vertrouwen* op:

Ervaring en

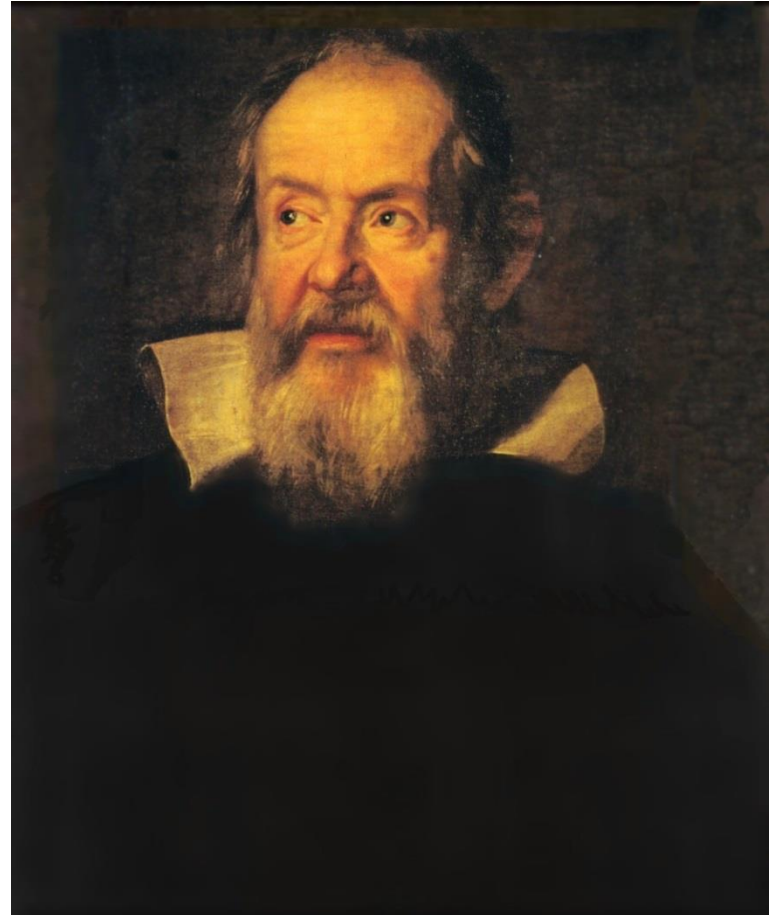
Verstand

Galileo over “ervaring”

Keek door zijn kijker en zag kraters op de maan

Kan niet, zeiden de geestelijken

Volgens Aristoteles en de bijbel waren de hemellichamen perfect

Een “vooordeel”

“Vooroordeel”: de hemellichamen zijn perfect

Op zichzelf niet erg, maar je moet wel bereid zijn een “vooordeel” te wijzigen

Wat je ziet en *wil* zien

We hebben allemaal hoop, wensen, we willen iets liever dan iets anders,

Kenmerkend voor wetenschap: de bereidheid je opvattingen te wijzigen in het licht van nieuw empirisch materiaal

Luther over “verstand”

**REASON IS A
WHORE, THE
GREATEST
ENEMY THAT
FAITH HAS.**

QUOTEHD.COM

Martin Luther
German Monk

1483 - 1546

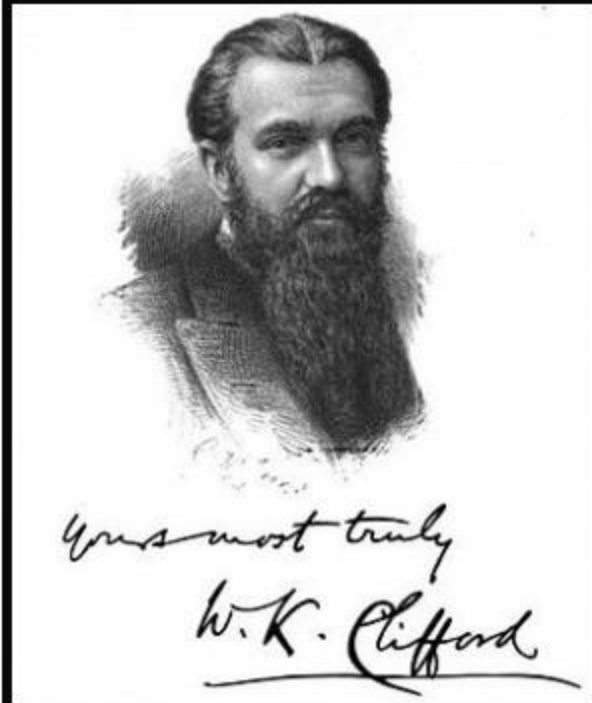

Immanuel Kant: Durf te denken

- Wetenschap is gebaseerd op het *durf je verstand te gebruiken*
- Durf te denken
- Durf je leraren tegen te spreken
- Durf je eigen opvattingen te veranderen

W.K. Clifford

It is wrong always, everywhere, and for anyone, to believe anything upon insufficient evidence.

(William Kingdon Clifford)

izquotes.com

Belangrijk onderdeel van academische studie: houding !

- Wees nieuwsgierig
- Lees de krant
- Lees een boek

Ga naar de bibliotheek

- Wie niet leest, is reddeloos verloren
- Wie zelf leest heeft toegang tot bronnen
- Ook via internet

Vooroordelen over *rechtswetenschap*

- Het is saai
- Het is makkelijk
- Het bestaat uit het uit het hoofd leren

- Je kan er wel wat mee
- Maar wat is het nu eigenlijk?

Introductie 1 Een casus: aftappen van elektriciteit

- Een tandarts tapt elektriciteit af (in Den Haag, in de jaren dertig van 20ste eeuw)
- Hoe zou je dat “kwalificeren” ?
- “Kwalificeren” betekent: het herformuleren in juridische termen

Diefstal

Art. 310 Sr. (betekent: artikel 310 van het Wetboek van Strafrecht)

- Wegnemen
- Goed
- Dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort
- Met het oogmerk van wederrechtelijke toe-eigening

Verweer van de advocaat

- “Elektriciteit” is geen goed
- Steken van een pen in een meter is geen “wegnemen”

Advocaat, officier van justitie, rechter:
opgeleide juristen

Wat moeten “juristen” kunnen ?

1. Zij moeten kunnen *lezen* en *analyseren*
2. Zij moeten een zaak kunnen *verdedigen*
3. Zij moeten een zeker gevoel voor *redelijkheid* en *billijkheid* hebben
4. Zij moeten weten wat in de *wet* staat
5. Zij moeten weten hoe de wet is *uitgelegd* in soortgelijke gevallen

Ad 1 Lezen en analyseren

- Er zijn vier voorwaarden voor een rechtsgevolg
- Die voorwaarden zijn *noodzakelijke* voorwaarden (én-én relatie; geen óf-óf relatie), geen *voldoende* voorwaarden

Ad 2 Weten hoe je een zaak kan verdedigen

- Pleiten
- Welsprekendheid
- Maar geen holle retoriek

Aandacht voor de formele kant mag niet afleiden van het inhoudelijke

Boekjes: Hoe wordt naar mij geluisterd ?

Ad 3 Een gevoel voor redelijkheid en billijkheid

Die tandarts doet iets dat “niet kan”

Is dat gevoel voor redelijkheid en billijkheid
niet voldoende? Waarom ook nog zoeken
wat in de wet staat?

Antwoord: niet voldoende

Ad 4 Weten wat in de wet staat

Weten wat in de wet staat, maar vooral *waar* het staat

Wat is een wet ?

Waarom worden wetten gemaakt ?

- Om aan te kondigen wat niet mag
- Om de overheid te binden aan die wetten

Om aan te kondigen wat niet mag

- Strafbepalingen
- Straffen
- Afschrikking en vergelding

Om ook de overheid aan die wetten te binden

- Rechtsstaat
- Voorkomen van tirannie en onzekerheid
- Wat een rechtsstaat onderscheidt van een dictatuur

Aan welke eisen moeten wetten voldoen ? (Lon Fuller)

Wetten zijn:

- a. Algemeen
- b. Bekend
- c. Geldig voor de toekomst
- d. Begrijpelijk
- e. Niet tegenstrijdig
- f. Mogelijk (je moet ze kunnen navolgen)
- g. Moet té veranderlijk
- h. Actueel (ze worden toegepast door overheid)

Ad 5 Weten hoe de wet wordt uitgelegd

- Grammaticale interpretatie
- Teleologische interpretatie
- Rechtsvergelijkende interpretatie
- Sociologische interpretatie

Blok 2: Kritisch Nadenken over het recht (verstand)

- Durf te denken
- Zeg het wanneer de keizer geen kleren aan heeft
- Doe dat beredeneerd
- Met kracht van argumenten

Wilders II proces

Geert Wilders:

“Ik vraag aan jullie, willen jullie in deze stad en in Nederland meer of minder Marokkanen?”

Is dat strafbaar ?

Je mag niet (art. 137c en d Sr.):

1. Aanzetten tot haat (art. 137d Sr.)
2. Aanzetten tot discriminatie (idem)
3. Aanzetten tot gewelddadig optreden (idem)
4. Niet beledigen (art. 137c Sr.)

Maar dat geldt alleen voor groepen afgebakend op ...

1. Ras
2. Godsdienst
3. Seksuele voorkeur
4. Handicap
5. Geslacht (alleen voor art. 137d Sr.)

4 dingen die niet mogen ten aanzien van 5 groepen mensen

Dit beperkt de “vrijheid van expressie”

De vrijheid van expressie is belangrijk vanwege:

(a) Het functioneren van democratie

(b) Het is een doel in zichzelf

De essentie van “tolerantie”

I disapprove of what you say, but I will defend to the death your right to say it. N. B.: This quote is commonly attributed to Voltaire, but it is not found in his writing.

— Evelyn Beatrice Hall —

AZ QUOTES

Handyside (1976)

Vrijheid van expressie ook voor ideeën en informatie die aan de staat of een bepaald deel van de bevolking aanstoot geven, choqueren of verontrusten ('that offend, shock or disturb the State or any sector of the population').

Klassieke tolerantie en modern tolerantie

Klassiek: dulden dat je dingen hoort die je niet bevallen

Modern: alarm slaan als iemand iets zegt dat je niet bevalt

Is Marokkaan-zijn een ras ?

- Amerikanen?
- Syriërs?
- Spanjaarden?

Wilt u meer of minder Spanjaarden in Nederland ? (i.v.m. stierenvechten)

Mag je haten?

- Kan haten nuttig zijn?
- Aanzetten tot haten?
- Mag je Nazi's haten?
- Aanzetten tot haat jegens Nazi's?
- Wat is discriminatie?
- Wat is aanzetten tot discriminatie?

Haten

“De haat is de duisternis, dat is niet goed. Hoewel, de fascistten moeten we haten en dat is *wel* goed. Hoe kan dat eigenlijk? Ja, dat is omdat wij ze haten in naam van het licht, terwijl zij alleen maar haten in naam van de duisternis.”

Verzetstrijdster in *De Aanslag* (Harry Mulisch)